

Τίτλε κάπι Epireeyε n wói

Lελεε rítelé ntí kέmεε ní we

Uyεε rítelé ntí n wói ne pē kuu ri n wói nkó níka rín tikeméé we. In n la, li yé Italií ketē-pō kapi rítelé ntí pááime. Pisufi pεε Kirisi pikó m panse pin kō Nléécaasimé ritelé nyu ke úteléwōle nkó uu ri wōlu. Kirisi pikó pē kuu nní ní wólu apōō ye caailenle, picō ricuruu pin la piké nfatene kεpire ritō. Uyεε rítelé ntí ní wói ye ri wōile re uké Kirisi ne umεwai pi nyíse uké ne ikari pi rikpáse piké nfatene kέmεé tasi. Títelé ntí ye símisi re Yeesu Kirisi yeε táyεse ke pisoi api Uléécaa céri (1:1-3). Lē nnya ke Yeesu uu mπά yo fe.

Ifaaci iyē mεkériine ye mmé:

1. Kirisi ye mπά yo fele ái kumúné má (1:4-10:18): U antepuye fele ái kumúné má (1:1-3) U piléécaatumε fele ái kumúné má (1:4-2:18) U pikpure fele ái kumúné má (3:1-4:13) Kuu nní Nkómεine Fale kέmεε Uléécaa usina nnya, u Nkómεine Kpure pisina fele ái kumúné má (4:14-7:28) U kō pεε mεkεε Isirayεeli pikó inyóonse fele ái kumúné má (8:1-10:18)
2. Li pise re pisoi piké nfatene kέmεε n sόne (10:19-13:25): Úteléwōle ye pisoi ηmóópúselenle re piké nfatene kέmεé n sόne (10:19-39). Pεpεε pεε Nkómεine Kpure kέmεε nfatene m má isoi kai nté nyíselē (11). Li pise re pisoi piké Yeesu Kirisi inίpεε n tapaalē (12:1-11). Lē ke pisoi api yé n sόne ne lē kapi yé pimεcire m

múílĕ nkó (12:12-13:19). Tinóó sone pitikise ne iyáhaa (13:20-25).

Ulééca ye *Ukepipi* ne ritiki uú ne nsímé písoi *símisi*

¹ Ulééca ye pee hái mekee-me ne antepuye ritikile uú ne méwee mpehē mpehē kēme nsímé pirósáayaha meséere símisi.

² Ukepipi kuú ne siyáa tōrō nsí kēme ritiki uú ne ró símisi. Uyē kuu kō ne ritiki uú ne mǎpá yo wai. Lē nnya kuu kō u wéee uu mǎpá yo uanipe-i wai re uké n te.

³ Ulééca Kepipi kēmeé ke Ulééca meyoopi ame léemelē lin tēlu. Kēke meyíkíyiki lē ke Ulééca uu ní we nyíselē. Kēke kensímé mee rínanje m má ne ketē nnéi múílĕ mǎpá yo lin ne meséere we. Kake písoi akópe piheere mǎ masí, ake péé ha keyómecaa-pō uyee n-yóopinaje píima m má kuluke-luke-mē kényukóótonē-i tonē.

Ulééca Kepipi ye *pilécaatumē ríyu fele*

⁴ Ulééca Kepipi ye pilécaatumē nnéi ríyu fele. Lē nnya kuu rinyíri tee pinnéi akó meyā n fe ke he.

⁵ Pikecōpe úye kuu ketume maalē te:

Pō Kenépipi le,

kaí ne není n kpísi, née pō mári? Pikecōpe úye kuu ketume símaalē uú ne maa re:

Née yé ha Uusaa

uyē uké kō Kenépipi?

⁶ Amá kumúnjé kpe-i ke Ulééca uú pee Ukepipi foí ketē kecáá ní tumme, u péé maa re:

Pilécaatumē nnéi piké riwula piké ke yáási.

⁷ U pee pilécaatumē pǎ nkó maa re:

Uléécaá ye piléécaatumε pansesele kuyo
uu upikεikó waise yare inalempi.

⁸ Amá u Ukepipi pṣ́ nkó maa re:

Hói Uléécaá, tipóyóopitū ne wele ne mṙá píyeyi-pṙ.

Pṙ asei pansesele kupóyóopinaapi.

⁹ Pṙ lelee asei m má lale, pṙn mewai kópe kesu.

Hói Uléécaá, lē nnya ke nṛ́ Upóléécaá am pṙ wéε

am mpṙṙnare mekpṙ ripóyu kecáá kṙni *

am kṙ pipṙsácṙ kecṙpe pṙ wéε.

¹⁰ Uu kṙ kpá re:

Pṣ́ Upíima, pṙṙ hái kékoraane-me ketē wa

aa kṙ ne apṙnípe cire keyómecaa yóṙni.

¹¹ Lē nnéi ye tenene tṙké li paa.

Amá meséere ke pṙṙ yé n we.

Ketē ne keyómecaa ye kpurunine kṙti-kṙti yare
melape.

¹² Pṙ kam aa li pílesi yare kapi ye kutúkanka caacaa
m pílesi mecṙ.

Pṙ kam aa pi conse yare kapi ye ketúkanka n conse
mecṙ.

Amá meséere ke pṙṙ yé mese mmé n we.

Mpṙfáa aṙmṛ́ áa yé kutene wa.

¹³ Uléécaatumε úye kecire kuu ketume maalē te:

A kunéluke-luke-mṛ́ kényukṙṙtonε-i tone.

Liké ha ne tu pṙε uye-i kam yé pipṙláarṙ kepṙnyáλε-i
rinwúlase.

¹⁴ Piléécaatumε ye yo le? Pi ifáa inyinε le yeε Uléécaá
pikεi n wai. U pi tummele re piké pṛ́ ayu kai yé ní lṙ
lé.

---

* **1:9** Luki 7:46

2

¹ Lẽ nnya kai pise re toké meyansei mmẽ kari n kɔ ne kutu n cɔlẽ, ʔari kapɛ ne ncée m pɔ nnya.

² Nsimé ke Uléecaa uu ne pilécaatumɛ nnɔɔ n símisi ye mpikɛi wale. Nkó yeɛ uu kutu n tiŋcɔ néɛ uu m m pakare, ye akpanii nyɛɛ ne u n sá yɛnlɛ.

³ In lɛ, ʔye kari yé fe ari ɲméherɛɛ, in tɛ ʔari ɲ-yulalesimé píima mmú kpísi toké waise linyinɛ? Upíima ricuruu yeɛ ɲ-yulalesimé mmẽ písímé kóraanɛ, pɛpɛɛ n kɔ un símisi api ró maa re aseɪ ye nyɛ.

⁴ Uléecaa pɔɔ kɔ mewaisaŋa ne mewai píima mpehẽ mpehẽ wapisi uu ne nyíse re lɛ kapi mí ma ye aseɪ lɛ. Uu kɔ Unfaasɔnɛ lihɛhɛɛ pi hɔɔnɛ yare kuu ɲ la uu ne lɛ pi símisi.

Uyɛɛ ye sisoipipi ayu n lo

⁵ Asei kecáá, ʔi pilécaatumɛ ke Uléecaa uu ketẽ keɛ masí kɛpire n wemɛ pa re piké kekecáá m paílɛ. Kɛnsímé kari nní we tɔn símisi.

⁶ Amá unyine ye Nléecaasimé kelɔ kenyinɛ-i maa re:

Yo kapi ye sée re usoi pɔké ne ukɛcáá n léise?

Yo kapi ye sée re kesoipipi pɔké ne kekecáá mí paílɛ?

⁷ Pɔ u wale aa tíyɛɛ un ituŋɛ keri inyine kémɛɛ pilécaatumɛ metene we nkáripí.

Pɔ ripɔ́yɔ́pikɔŋ u rikipiseɛ aa ríyu u waise.

[Pɔ u tonseɛ re uké lɛ kaa n wa kecáá m paílɛ.]

⁸ Pɔ mpá yo uanipe-i wale.

Uléecaa yé mpá yo uanipe-i n wailɛ, líka mpuri ʔi kɔ we kúu uanipe-i m múlɛ. Mpá ne lɛ, ʔari kahanɛ n yɛ tɛ pi mpá yo uanipe-i wa.

⁹ Amá tɔ nkpéni yɛnlɛ re Yeesu ke Uléecaa uu ituŋɛ keri inyine kémɛɛ n tíyɛɛ un pilécaatumɛ metene

we ye nkpéni riyóópikòṅ tikipile uu kò ríyú yenu, nkpò kuú nẹ íwẹ n li uú nẹ kpi nnya. Kefa ke Uléécaá uú nẹ u n fénne nnya kuu lẹ písoi nnéí riyú kécáá kpu.

¹⁰ Asei kécáá, Uléécaá yee ńpá yó wa lin uanipe-i we. U kò la re sisoipipi kulúí síké uiyóopi kémee lompò. Kai nní re Yeesu yee ye siriyu ló nnya, li nẹ risá re Uléécaá uké íwẹ u lukẹise uké n nyamí nẹ kètò-pò uké nẹ sisoipipi kulúí uiyóopi kémee ní hapò nnya.

¹¹ Uyě Yeesu yee ye písoi akópe n hẹere nẹ pẹ akópe kuu n hẹere ye usáa use pikó lẹ. Lẹ nnya kái isei u we uké pi sée re upimarécò.

¹² Ticuruu u Uléécaá maa re:
Hói Uléécaá! Nẹ ripónyíri pinémárecò símisi.
Nẹ piicápinẹ kémee pò pakarente.

¹³ Uu kò pimáá kpá re:

Nẹ Uléécaá nẹ ritá.

Uu kò kpá re:

Née nkó nté nẹ siwá sẹ ke Uléécaá uu né ní pa.

¹⁴ Siwá sẹ sisoipipi lẹ nẹ isoipinje nẹ mesoinye. Lẹ nnya ke Yeesu pò kò isoipinje nẹ mesoinye kpísi uu pimécò umécirẹ pansese kesoipipi, uu kpi uú nẹ unkpò mmě Setani yee nkpò nnaṅe m múlě tékéé.

¹⁵ Lẹ kuú nẹ pẹpẹ pẹ nkpò iwame nnya piisoi nnéí kémee ilási n tú akpanii tó.

¹⁶ Asei kécáá, ái piléécaatume kuu pilě ka, amá Apiraham sipirě kuu pilě ka.

¹⁷ Lẹ nnya kai pise re uké meyíkíyiki nẹ upimarécò menyíne n we. Lẹ kuu wa uú nẹ panse Uléécaá usina yee ye íwẹ n tẹ un kò Uléécaá pikẹi nẹ aseí wai re Uléécaá uké nẹ písoi akópe n sárei nnya.

¹⁸ Li uricuruu peikeεεε uu íwε le. Lẽ nnya kuu yé kɔ fe uu pẽ kai umεcɔ m peikeεε pin íwε le comε.

3

Yeesu ye Moisi fele

¹ Lẽ nnya pinémáρεcɔ, nń ne Uléεcaa yεε nń n sée pikó le. Lẽ nnya, ani Yeesu n nyáni. Uyẽ kari nyu re utumε ne Uléεcaa usina. Uyεε nfatene nsímé kari n yóólẽ.

² Pi Moisi kecáá wói re: Moisi ye pεε Uléεcaa keyɔ nnéi kέmεε aseí ute le. Limεcɔ ke Yeesu pńɔ kɔ pεε Uléεcaa kέmεε aseí ute, uu u pansese usína.

³ Nkó yεε kέyɔ m mń yε ríyu mále ai kέyɔ kẽ feriyε. Lẽ nnya ke Yeesu uu ríyu yẽ ai Moisi rikó feriyε.

⁴ Unyine yεε ye kέyɔ mń. Amá Uléεcaa yεε ye mńpá yo mń.

⁵ Moisi ye pεε Uléεcaa keyɔ pikó nnéi kecɔpe ukεikó ne aseí ute le yεε yé mmẽ ke Uléεcaa uu ní maane kecáá ní símisi.

⁶ Amá Kirisi pń ne Kepipi le keε Uléεcaa pikó kecáá ní páilẽ nsone. Lẽ kέmεε kuu aseí ute. Tńɔ nní lẽ ukεyɔ pikó, in te ári iwame má, tɔn kɔ tálẽ in kɔ ró láárú.

Uléεcaa pikó yé kam api wénte

⁷ Lẽ nnya ke Uléεcaa Nfaasone ní maa re: Nɔn neni keyaa nké urinɔɔ n kń,

⁸ áni kapε nńanékín takaase yarε kumúnjé kpe-i ke nńpinésáyaha apí pεε u n kési apí kɔ kucesi kóima-i u peikeε mεcɔ.

⁹ Likumúnjé kpe-i ke nńpinésáyaha api rinńɔ né wéesi apí kucesi kóima kέmεε né peikeε.

Pin kɔ ne pikei pẽ kam aɲmẽ afεena kέmεε n wa yẽ.

10 Lẽ nnya kamí pɛé nɛ kunai kpɛ pikó wóosi am te pi pikemúnjé kɛmɛɛ pɔlulɛ, ápi nnécɛɛ nyu.

11 Kei kai kuwóí né wa am wéeri re aseí kɛcáá, ápi píkai kɛwɛntɛ kɛ kam n yekeilɛ kɛmɛɛ loninɛ.

12 Lẽ nnya, ani nómɛnécíre tí, pimáreɔ, áí kapɛ wa re nó unyine ye rikín kópe má úu ye kɔ Uléécáa pakare, ai tíyɛɛ úú nɛ Uléécáa yeɛ nfáa n te kepíre tɔ.

13 Lẽ nnya, ani ikari n kpáriisɛnɛ nɔpá keyáa kɛye kapi yé n fe api séi re: Nɛni kɛkó, akópe áa kapɛ nɛ nókɛnécɔpe úka rintíkí urikín tiké tákasi nnya.

14 Aseí kɛcáá, in te tɔ nfatɛnɛ kari háí kékoraanɛmɛ m má nísɔnɛ múílɛ nɛ keyáa tɔrɔɔ-pɔ, tó nɛ Kirisi ye pɛɛ lɛ pɛnɛlɛnɛ tɔn nɛ we.

15 Li wɔlaalɛ te:

Nɔn nɛni keyaa nké urinɔɔ n kɔ, áni kapɛ nɔanékín takaasɛ yare

kumúnjé kpɛ-i kɛ nópínésáyaha apí pɛɛ u n kési api kucɛsi kóima-i u peikɛɛ mɛɔ.

16 Píye pɛɛ Uléécáa rinɔɔ kɔ api kɔ pɛɛ rinɔɔ u wéési? Píye picɔ, insá pɛ nnéí kɛ Moisi úú nɛ Esipiti ketɛ-pɔ n léemɛ?

17 Píye kɛ Uléécáa úú nɛ wóosi aɔmɛ afɛɛna? Píye picɔ, insá pɛpɛɛ akópe n wa api kucɛsi kóima-i kpíni?

18 Píye kuú nɛ wéeri re: Aseí kɛcáá, ápi píkai kɛwɛntɛ kɛ kam n yekeilɛ kɛmɛɛ loninɛ? Píye picɔ, insá pɛpɛɛ kupakarɛciré u n nyíɛ.

19 Lẽ nnya, tɔ yɛ te nfatɛnɛ kápi m má nnya kápi fe piké kɛwɛntɛ kɛ-i lomɔ.

4

1 Uléécáa ye piyekei masilɛ re u yé tíyɛɛ ari kɛwɛntɛ kɛ kuu ró n yekeilɛ kɛmɛɛ lomɔ. Lẽ nnya,

ani nómenécíre tí rísane, ái kape wa re li nó unyine púneise uu pilompò pòane.

² Pi Nsímé Kεcire ró símisile yare kapí pεε pirókpure n símisi mεcò. Amá nsímé mmē kapí n kò rín líka pi yoriye. Pεpεε pεε n n kò ápi ne kefa n tene.

³ Tó mpí tóo nní ne nsímé mmē kefa n tene, tó ne kewénte kē kέμεε lonine. Uléεcaa ye kekεcáa maare:

Li kuwói né wale am wéeri re aseí kecáa,

ápi píkaí kewénte kē kam n yekeilē kέμεε lonine.

Uléεcaa pikéi ye kò pεε hái ketē kekoraane-me tenelenle uu kò péé ne lē male.

⁴ U kelò Nléεcaasimé kέμεε keyáa sééi-sééi nkó maare:

Ke Uléεcaa uu upikéi nnéi m masí,

uu pεε keyáa sééi-sééi tuné wénte.

⁵ Li kò kelò ke-i wólaalē te:

Aseí kecáa, ápi píkaí kewénte kē kam n yekeilē kέμεε lonine.

⁶ Pεpεε pεε mefoí Nsímé Kεcire n kò ápi ne kefa n tene. Lē nnya kápi kewénte ke Uléεcaa uu n yekeilē kέμεε lompo. Pico yé nképéni fe ápi kekεμεε lompo.

⁷ Lē nnya ke Uléεcaa uu kò keyáa féé piyekei rikpá uu ke séi re “Neni”. Kεpire-pò kuu pεε limemáa ne Tafiiti ritiki uu ne male yare kari kelò pikóme m masí re:

Nòn neni keyaa nké Uléεcaa rinòò n kò,

áni kape nóanékín takaase.

⁸ Aseí kecáa, Yosuwee un péé ne kewénte ke-i pisoí n lompo, Uléεcaa úu yé pεε kò keyáa féé kecò nsímé n símisi.

⁹ Lẽ nnya, kewénte kenyine ye wele ke Uléécaa pikó api n yénune yare ke Uléécaa uu keyáa sééi-sééi ketúné n wénte meco.

¹⁰ Nkó yee kewénte ke-i n lompó ye wéntene. U yé kam uu wénte yare ke Uléécaa uu n wénte meco.

¹¹ Lẽ nnya, toké ne kewénte ke-i pilone n yóne. Ari kape tíye tó unyine uké kupakaréciré kpẽ kucó nnya loó.

¹² Uléécaa rináo ye nfáa mále tin kó pikei wai. Ti láárúle ai meyele meté ritéhe tósu. Ti ye usoi lonle ne uisoi nnéi kemee-pó, ari mpá yo kóólene, ari kó akóhó sitanene ne amekpéré kóólene. Ti ye kó usoi mela ne usimúné cérile ari kóólene.

¹³ Líka mpuri áí keté kecáá we ke Uléécaa úu n nyáni. Mpá yo ye ukeyu-i yánaalenle lin nyáni cáí. Uyẽ kai pise re toké ntónéí, lè kari n wa keẽ.

Yeesu yee Uléécaa usina

¹⁴ Tó Uléécaa usina mále. Uyee nní Uléécaa Kepipi Yeesu. Uyee Uléécaa kekúrí ha. Lẽ nnya, toké lè karí ne nní kefa u n tenelẽ nsone m múlẽ.

¹⁵ Uléécaa usina uyẽ kari m má úu usina yee úu yé n fe uké tirónárei kémee ró lè. Amá li meníne mpá yo kémee meróco u peikeele, uyẽ úu pree akópe áka wa.

¹⁶ Lẽ nnya, li pise re toké kefa kesee ne Uléécaa riyópitū tikó. Kei kuu yé íwe ró té uu kó ípéelée ró nyíse uu pree kumúné kpe-i kaí ne n sá ró come.

5

¹ Sisoipipi kecópe kapi ye mpá Uléécaa usina úye wée api pikei u pa re uké pisoí lihéehee Uléécaa m pasii un kó piayu kecáá ne inyóonse wai re Uléécaa uké piakópe pi sárei.

² Uricuruu ye kɔ urinarɛi cire málɛ. Lɛ nnya, u yé fe uu pinyuwɛciré ne pɛpɛɛ ye m púnne nkó kóm.

³ Kɛ uricuruu uu nní rinárei m má nnya kai pise re uké ye uakópe kecáá inyóɔnse wa uu kɔ umpuri pikó akó kecáá wai.

⁴ Uka úu ye umɛcire ríyu tɛ waise. Amá Uléécɔa yeɛ ye usoi sée yare kuu Arɔɔ n sée mɛɔ.

⁵ Limɛɔ, ái Kirisi yeɛ umɛcire ríyu waise uké Uléécɔa usína. Amá Uléécɔa yeɛ kumúhɛ kunyinɛ-i u maɔ re:

Póo Kenépipi.

Kaí ne neni rimpá, née upósáa.

⁶ U kɔ kelɔ keɔɔ maɔ re:

Pɔ Melikisetɛeki mɛɔ usína le nɔpá píyei.

⁷ Kɛ Kirisi uú pɛɛ ketɛ nké kecáá ní we, u ye pɛɛ sipupeila ne ménini ne Uléécɔa yáasile. U pɛɛ Uléécɔa ne ténile re uyɛɛ yé fe uu nkɔ kɛmɛɛ u lese. Kuu aseɛ ne Uléécɔa n tikiɛ nnya, Uléécɔa póo kɔ ne kutu u ɔ.

⁸ Mpá kuu nní Uléécɔa Kepipi, íwe kuu n li yeɛ tíyɛɛ kuu ipakare ceri.

⁹ Uléécɔa ye tíyɛɛle uú n nyaní ne kɛtɔ-pɔ. Lɛ nnya kuu ne pɛ nnéi pɛɛ ne kefa u n tenelɛ piyóriye tenɛciré ka.

¹⁰ Uléécɔa yeɛ u wɛɛ re uké usína Melikisetɛeki mɛɔ.

Pisoi piké pimɛcire tí, ápi kapɛ nfatɛnɛ kapi m má fóm

¹¹ Tɔ likɛcáá nsímé kulúɛ málɛ tɔké male. Káni ye mɛkɛɛ n kɔ nnya, li ne ró páápúle re tɔké liaseɛ nɔ símisi.

¹² Kei kai nní ní tu, li pɛé we yare nɔké pɛɛ nkɔpɛni picélaa. Amá li kɔ pɛɛ háɛ ne nkɔpɛni-mɛ

pisile re piké Nléécaasimé kekoraane-me picélaa nó rikpáme. Lẽ nnya, mepɛ kai pise re nõké nyẽ, ái nkpáni iluke mule-mule kani yé li.

¹³ Nkó yee mepɛ n nyeni ye kewá le. Uu kahaane mewéésɛyu mē kémee kapi ye lisone ne likópe n céri n kō.

¹⁴ Iluke mule-mule ke piwéése pòo ye li. Pẽ ne menyuwe mále, pin kō lisone ne likópe picere kémee pelaalẽ nsone.

6

¹ Lẽ nnya, tóké Kirisi kecáá icélaa ne kényu n sí, ári kapɛ ikekoraane ke-i ñmane n we. Tóké icélaa yosí yare pɛpɛɛ nfatene kémee m pelaalẽ. Ari la tóké kō kékoraane icélaa kéméé n we yare nní mewai mee áme líka n yóriye piyá ne Ulééca kɛfa pitene nsímé

² ne píniwole mpehẽ mpehẽ kulúí nsímé ne písoi kecáá anípe pílaa ne pikpòkpò meyiɛ ne ketúhaaneyaa tɔrɔɔ kecáá nsímé.

³ Tóké ne kényu n sí. Ulééca un ncée n he, lẽ kari sɔnti tóké wa.

⁴ Pinyine ye wele ke Ulééca metéi ame rinkpáii, api ihɛɛ yee keyómecaa-pɔ n léeri lélé, Nfáasone nn kō pikeméé we api kō ne piisoi kpure kémee pɛɛpɔ.

⁵ Pi kō pɛɛ picere masile re Ulééca nsímé ye láárúle, api kō kom te ketẽ fale keɛ n weme ye nnaɱɛ mále.

⁶ Mpá ne lẽ, api pɛɛ kō Ulééca fómni. Lipite pẽ ápi ye fe piké piakópe kɛpire pítɔ rikpá piké isoi conse. Liriyíkí re pi Ulééca Kɛpipi kunapéékɔ́ kecáá pikarii kpálenle pin kō písoi keyu-i kɛriyu kopu.

⁷ Asei κεκάά, ikónε in κεκαρε κενyine κέμέε n cuunkεε, ilukε in n̄sone n wa, li ye p̄ε nnya kapi ke n lum kuláa wale. Uléécáa yèè ke rikpále.

⁸ Amá in te sinípeleépi ne mewéé μεε kei le, áke ppe líka yoriye, Uléécáa yé anóo ke wa, api ppe mεε nna ke sé.

⁹ Pinésáne lala kecire, m̄pá kari nn̄i n símisi, tó tálē te ncée sone mme-i ke Uléécáa uu yé n̄oan̄eyu n lo kani t̄ikilē.

¹⁰ Uléécáa ye aseí tikilenle un ne túhaane. Uu nómenéwai sone paleine. Uu kó paleine re n̄o n̄la u nyíse ani n̄la mmē ne tiki aní ne upikó lēni. N̄o kó ne wele n̄on pi lēni.

¹¹ Tó la re m̄pá nó úye uké lē n ημόópúlē hái ne k̄ét̄o-p̄o, n̄aké ne lē nn̄éi kani m̄ mé n yé nnya.

¹² Ari la n̄aké siká m̄ má, amá ani ppepe Uléécáa ne kefa n tene pin ne pirip̄o we meco n we. Ppepe ye lē ke Uléécáa uu ne pi m̄ mé uké pi he yē.

Tinóo ke Uléécáa uu n yekei ári méwoo waine

¹³ Ke Uléécáa uu Apiraham tinóo n yekei, u ppe wéerile. Líka ái we lee u n fe kuu yé re u yé lirinyiri sée uú ne wéeri. Lē nnya kuú ppe mεεe urinyiri cire sée uú ne wéeri.

¹⁴ U ppe re: Asei κεκάά, né meγá kunípe pó m̄lukuse, am kó pipópírē kulúi waise.

¹⁵ Apiraham uu mεsei ne urip̄o n we un lē ke Uléécáa uu n yekei re u yé u wa mé uú ha ne li yenu.

¹⁶ Usoi yèè lelee u n fe rinyiri séele uú ne wéeri ai nyíse re aseí kuu símisi, ncée n̄n we re piké u kesí.

¹⁷ Uléécáa ye ppe lale uké ppepe urin̄o kuu n yekei m̄ mé n̄sone nyíse re urin̄o kuu n̄ ma ári kuconse

we. Lẽ nnya kuu rinóó yekei uu kò wéeri uu rikécáá kpráwò.

¹⁸ Mɛwai mɛ keté áme kuconse we. Uléécáa úu yé fe uké mɛkɛmɛɛ nnóóme wa. Lẽ ne tó mpí tóó nní ukemɛɛ kepéké ní yé meyá ikari kpráselenle tòn ne rinóó kuu n yekei mɛ́.

¹⁹ Lẽ kari n tálɛ tòn ne mɛ́ ke ntófáa nní ne saulɛ tòn ne we. Kesáú kɛɛ páápúle yarɛ kúninɔi kesau kɛɛ ku m múlɛ kun ne nsɔne nyenu. Kesáú kɛɛ kenírípi kari kelò sɔne ne kelò sɔne riyíkí kɛɔpɛ rinkéne lurile akɛ léepò.

²⁰ Kei kɛ Yeesu uú ne kekpréé tó wa uu tó nnya mɛfoí lomprò uu pɛɛ Melikisetɛɛki mɛɔɔ panse mprá píyei Uléécáa usína.

7

Melikisetɛɛki ye uyóopi le un kò Uléécáa inyóonse uwai

¹ Melikisetɛɛki uyɛɛ pɛɛ Salem uyóopi le un kò Uléécáa yeɛ mprá yo kɛcáá n tũ inyóonse wai. Kɛ Apiraham uu piyóopi piferiyɛ ní masí un kulu, Melikisetɛɛki ye ne u risánɛle uu rinóó sɔne u tikise.

² Apiraham uu pɛɛ lɛ nnéi kuu m má curii awélé kɛfi, uu kuwélé kuse u pa. Melikisetɛɛki aseɛ nyɛɛ nsímései uyóopi. U kò pɛɛ Salem uyóopi le. Liasei rɛ nkínɛniɛ uyóopi.

³ Uu ne usáa, úu ne úni, úu kò kumáre kúka kɛmɛɛ léeri. Api ríka ukemareyaa née unkpò nkó ríka símisi. Uléécáa Kɛpipi mɛɔɔ kuú we. Uléécáa inyóonse uwai lo mprá píyei-pò.

4 Ani yē te úu kusa ríyu má! Uyē ke urókpure Apiraham uu lē nnéi kuu atōpi kémee n kpíikee curii awélé kefi, uu kuwélé kuse u pa.

5 Isé ye ncée hele re Lefi kumare pikó pee Ulééca inyóonse n wai piké ye Isirayeli pikó picō pise piké pilikó nnéi curii awélé kefi, api kuse pi pa. Pipiyucō kapi lē wai, pin kō ne kesē Apiraham sipirē.

6 Melikiseteeke uyē úu kō pee Lefi kumare ukó, amá Apiraham ye pee ulikó nnéi curii awélé kefi, Melikiseteeke uu kuse kpísi uu kō pee Apiraham ke Ulééca uu anóo n yekei re u yé linyine u wa, rinóo sone tikise.

7 Ai céreise re mpá úye ye nyule re uwéése yee ye usíná rinóo sone ritikise.

8 Lefi sipirē see ye awélé kefi kémee kuse n kpísi pō ne sisoipipi le see ye n kpu. Amá Ulééca Nsímé atélé ye maa re Melikiseteeke pō ne usoi le yee úu ye n kpu.

9 Lefi sipirē ke Isirayeli pikó api ye neni nní mpá yo curii awélé kefi, asi kuwélé kuse kpísi. Lē nnya, pi yé fe apí maa re Lefi pō ne kō pee Apiraham ne ritikile uú ne ulikó curii awélé kefi, uu kuse pa.

10 Mpá kápi pee kahanē nní Lefi m mári, u pee Apiraham menye kémee wele, Apiraham ne Melikiseteeke apí ne sáne.

11 Ulééca ye pee Lefi sipirē isína tonsēle uu kei ne Isirayeli pikó isé pa, uu pi kúrúrise. In pee re Lefi sipirē sē ye pee isína tone lin nyamí ne kétō-pō, ái yé pee wa re usína féé uké Melikiseteeke isina icō tone. Arō isina metone mecō mee yé péé ne risá.

12 Pi ye pin kumáre féé kunyine-i usína n tī, li pise re isé pōókē kō conse.

13 Asei kecáá, uyē ke nsímé mmú nní ne nté ní

máne ye mpuri féé ukó le. Mpuri mmẽ ukó úka úu píkai isína tonelẽ uké kenyóðonse kémee piketi wa.

¹⁴ Yuta pikó mpuri kémee kapi Urópiima mari. Mpa úye ye lã nyule. Ke Moisi uu pee pepee ye Uléecaa inyóðonse n wa nsímé n símisi, uu pee pim-puri kémee pepee ye inyóðonse n wa nkó nka ma.

Usína yee Melikiseteeeki meco ní we

¹⁵ Tò nkpréni nsímé mmẽ kapi ní ma aseí n̄sone konle re usína yee Melikiseteeeki meco ní we ye leemele.

¹⁶ Ai isé ke písoi api n wa yee ncée u he re uké isína tone. Amá nfáa mee n̄n ye píkai n nyere nnan̄e kuú ne isína tone.

¹⁷ Li Nléecaa simé kémee ukecáá wólaalẽ te: Pò n̄pá píyeyi-pò Melikiseteeeki meco usína le.

¹⁸ Isé foí íi peé nyamí ne iketo-pò, íi kò líka yoriye. Lã nnya kapi í kpu.

¹⁹ Asei kecáá, Moisi isé íi fe iké Uléecaa inipee-i linyine s̄onukuse ne liketo-pò. Amá tò nkpréni ncée s̄one kari yé ne n tálẽ yenle. Ncée s̄one mmẽ ye kò tíyesele arí ne meýá Uléecaa kò.

²⁰ Limemáá, Yeesu isina ye kò ne impehẽ le. Uléecaa yee símisi uu wéeri kuú ne isína tone. Ai písina picò kémee lã wa.

²¹ Amá Uléecaa ye Yeesu kémee símisile uu wéeri, uu u ma re:

Urópiima úu rinóò tẽ méken̄e má.

Pò n̄pá píyeyi-pò usína le.

²² Lã nnya ke Yeesu uu pans̄e nkóm̄eine fale mee nfoí n fe umúlẽ.

²³ Ai kò yá, písina picò p̄s̄ ne pee kulúí wele re nkprò n̄n yé tíye piké meséere isína n tũ nnya.

24 Amá Yeesu pḥ́ ne meséere wele. Lẽ nnya, isína kuu n tũ íi unyine ucḥ́ kúpa we.

25 Lẽ nnya kuu yé fe uu pεπεε ye ne u rintíki apí ne Uléécaá kέμεε sḥ́ ayu meýíkíyiki lólu. Kuu nní meséere nfáa m má nnya, u yé fe uu pikεcáá Uléécaá n welu.

26 Usína uyε mpuri kaí ne sá re tóké m má, úu mékπεrinkπε póriilẽ, úu ncaai nka wa, úu akópe áka wa, u ne pikópekoḥ́ apí líka pénelẽ. Uléécaá ye ketone cácaá keε sicḥ́ n fe kecáá u tonselε.

27 Ai pise re uyε uké ye pisína picḥ́ mecḥ́ nḥ́pá keyáa kéye uakópe cire kecáá inyóonse wa uu pεε lẽ memáa kuyu pikó akó kecáá wai. Mecíreníje kuu inyóonse iyε wa uu másu, pεé uyε-i kuú pεε umεcire n kpísi uu pisoι akópe nnya he.

28 Pε ke Moisi isé ii isína n tónse ye pεε pisoι picḥ́ mecḥ́ ntóhḥ́ mále. Amá rinóḥ́ tẽ ke Uléécaá uu isé iyε kepire ní ma uu wéeri ye Ukepipi keε ní nyamí ne kétḥ́-pḥ́ isína tonselε hái ne nḥ́pá píyeyi-pḥ́.

8

Yeesu yeε Uróléécaá usina

1 Nsímé mmẽ kari pisímé ní la kefirírí ye nkpeni nké: Tḥ́ Usína mále yeε keyómεcaá-pḥ́ Uléécaá yeε nnañe nnéi n te riyḥ́pitu kuluke-luke-mẽ kéyukáḥ́tone-i n tũ.

2 Uyεε kunyóonsecañí kέμεé kelḥ́ sḥ́ne riyíkí-i isína pikei wai. Ai kesoiḥ́pipi keε kucáñí kpẽ wa, amá kucáñí yíkíyiki ye ku ke Úpíima uu n wa.

3 Asei kecáá, nḥ́pá usína úye pikei pεε uké ye lihεεheε ne lẽ kapí ne n nyóonse Uléécaá pa. Lẽ nnya kai pise re Yeesu pḥ́oké kḥ́ linyine ne hapḥ́ uké he.

⁴ Un pɛɛ ketē nté n we, úu yé pɛɛ fe ricuruu uké isína tone. PISOI pɛɛ isé kecáá isína pikéi n wai ye piwée máálenle.

⁵ Pikéi pē kapi kei n wai ye lelee keyómecaa-pò meyíkíyiki ní we iyíraane le lin kò likumíiri. Pi waille yare pɛé uyɛ-i ke Uléécáa uú pɛɛ Moisi n nyíse lē kuu yé kucání n wa mecɔ. U pɛɛ u maa re:

A ripáí, aa pikéi pē wai yare kam nní riyópe kecáá pò n nyíse mecɔ.

⁶ Amá Yeesu isína kuu n tú ye ketē kecáá pikó ikó fele. Uyee tíyeselē ke Uléécáa uú ne nkóméine yíkíyiki pISOI sée un kò pikɛɔpe nsímé nyóonse. Lē ke Uléécáa uu n yekei re uké nkóméine mmē kecɔpe wa ye fele.

⁷ Asei kecáá, nkóméine foí nn pɛé n nyaní ne kɛtɔ-pò, ái yé pɛɛ nkpáni pise re piké kò melírū pikóméine rikpá.

⁸ Uléécáa ye pɛé ne upikó césile kuú ne maa re:

Né Upíima, ne maa re siyáa ye weme,
kam yé ne nkóméine fale ne Isirayeli pikó
ne Yuta pikó n sée.

⁹ Nkóméine mmē nín wene yare mmē kamí ne pipisaa
n sée
keyáa kē kam kunípe pi n tí amí ne Esipiti keteni-i pi
lese.

Upíima uu kò kpá re:

Ke pírícuruu ápi n fe piké nkóméine mmē kecáá ní
sónne nnya

ke né ám kò ne kutu pi ricɔ.

¹⁰ Ani nyánii, nkóméine mmē kamí ne Isirayeli pikó
n séine siyáa sē kepíre ye mmú:

Né inésé pikemúné kémee wa,
am kò pisifa kémee i wòlu.

Am pɛɛ piuleecaa,
api pɛɛ pansɛ pinékó.

¹¹ Piuka úu yé pɛɛ uuyucɔ céési.

Piuka úu yé kɔ uumarɛɔ símisi rɛ:

A Upíima ceri!

Asei kecáá, pinnéí yé né céri.

Kai n kpísi pikɛɔpɛ kɛwá sínsápi hái nɛ uwéésɛ
kéméé-pɔ.

¹² Liriyíkí rɛ nɛ sóntilɛ ké pincaai pi sárei,
ám yé kɔ lɛ kapí nɛ né ḿ púnne léisɛntɛ.

¹³ Kɛ Uléécáa uu nní nkómɛinɛ mmú n sée rɛ
nfále, li nyíse rɛ nfoí mmɛ nɛ pikpurú masilɛ. Yo in
n kpurú, linkó nn n tɛnɛ, li wɛlɛ lin tósu.

9

Ketē nté nɛ keyómɛcaa-pɔ piyomɛyáhaa

¹ Nkómɛinɛ foí ṕ nɛ kɔ pɛɛ inyékii mále kapi yɛ n
wa apí nɛ ketē nté Uléécáa Keyɔ kémɛɛ u yáási.

² Pi pɛɛ kunyóɔnɛcánjí kariilɛ api ku kéné meté.
Kɛlɔ foí kapi yɛ sée rɛ kɛlɔ sɔnɛ. Kei kɛ sífiráa ketɔsi
nɛ kutaapili nɛ akpónó kapi Uléécáa n hɛ aá wɛ.

³ Kenírípi lírú kɛpire kɛ kɛlɔ kɛɔ aké wɛ api yɛ kɛ
séi rɛ kɛlɔ sɔnɛ riyíkí.

⁴ Kei kɛ wura ketunipi kɛ-i kapi yɛ tulaali n ŋmaasi
aké pɛé wɛ nɛ nkómɛinɛ kutakai kpɛɛ kunnéí wura
m póriilɛ. Kukɛmɛé kɛ wura kulú kunyine akú pɛé
wɛ. Arɔɔ kunaapi kpɛɛ pɛɛ n fɛlesi nɛ nkómɛinɛ
akpáncúkú yɛ kɔ pɛɛ kpɛ́ kéméé wɛlɛ. Nkómɛinɛ
anɔɔ nyɛɛ pɛɛ akpáncúkú nyɛ́ kecáá wólaalɛ.

⁵ Nkómɛinɛ kutakai kpɛ́ kecáá kapi piléécaatumɛ
pɛɛ yɛ ḿ merí amíiri serí api nyɛrɛsɛ, lin nyíselɛ tɛ
kei kɛ Uléécáa uú wɛ. Piaméŋ amíiri yɛ pɛɛ kutakai

iwúkí yáriilenle. Ai nkpéni kari yé mmē símisi ne nketo-pò.

⁶ Kapi lē nǎpá yo n nyóonsente api yikikee, peree ye Ulééca inyóonse n wa api ye pree nǎpá keyáa kéye kunyóonsecáñí kelò foí kémee lompò api inyóonse wai.

⁷ Amá Ulééca Usina mecire yee ye kuñmē kémee mese kóló kelò lírū kémee lompò uu inyóonse wai. Isee kuú ne uricuruu akópe kecáa n nyóonse menyee ne iyē kuú ne kuyu pikó akópe kapi n wa ápi la kecáa n nyóonse menyee kuu ye ne kei lompò.

⁸ Lē ke Nfáasone nń ne nyíse re ke kunyóonsecáñí kelò foí aké kò ne nńi piwée n kpálē nnya, úka úu yé fe uké kelò sone riyíkí-i lompò.

⁹ Kumúnjé nkú kéméé kari nńi ń we kumíiri kai lē nyíse. Liasei re liheheee kapi Ulééca m pásii ne isee kapí ne n nyóonsente ái ye fe liké peree lē n wai simúnjé kémee nyíse re pi Ulééca inipee-i nyamlē ne kété-pò.

¹⁰ Lē nńéi ye sisoipipi ricuruu isé le yee iluke ne píta ne píniwolé ke usoi uu ye ne uakópe n heere kémee ń we. Isé iyee pree ńnañe mále hái ne kumúnjé kpri-pò ke Ulééca uu nǎpá yo n conse.

¹¹ Amá Kirisi pǎ ne Ulééca Usina le yee ń ka uké memá mee n weme ró nyíse. U kunyóonsecáñí kunyine kémee lompòle kpree ríyu píima m má kun kò nyaní ne kuketo-pò. Ai písoi pree ku kari. Lelē re áku ketē nté kukó.

¹² Mecíreníñe ke Kirisi uu kelò sone riyíkí-i lompò. Ai apoila ne ináa menyee kuú ne lompò, amá uricuruu menyee kuu he uú ne hái ne nǎpá píyei-pò tiróyu lólu.

13 Pi ye apoila ne anáala menyε kpísile apí ne kunáayaha kapi n tóroise nfulḡ péne apí ne usoi yeε mékperinkpe m póriilē níηesi, uipíηe ii funi.

14 In mesei lē, Kirisi menyε pḡ ye ríηaηe máne ai lē tósu. Nfáa teneciré mee tíyεse kuu umeciré kpísi uu Uléécaā he yare inyóηnseseε yeε ii ncaai ríka m póriilē. Inyóηnse iyεε sirómúnē kópe heεrele tóké ne Uléécaā yeε ye nfáa n he pikεi n wai.

15 Lē nnya, Kirisi yeε we un Uléécaā ne sisoipipi kecḡpe nkómεine fale wai. Pisiményóηnse pē nnya ke sisoipipi sē ke Uléécaā uu n sée asi yé keyómεcaā-pḡ nfaa yē. Kirisi ye sisoipipi akópe kasi nkómεine foí kémεe n wa nnya kpule uú ne akpanii kasi yé pεε sikupakareciré nnya n yé kémεe si lese.

16 Usoi un n la piké umekpḡ-maá linyine wa, li pise re piké yé te u pikpḡ masile api kelenε li wai. Piké kelenε rítelé tē n wúkule, li pise re piké nyíse re uyεε ri n wói ye pikpḡ masile.

17 Uyεε rinóḡ n yekei un nfáa m má, usoi úu yé fe uké urinḡḡ tē ne pikεi wa. Umekpḡ-maá ηmane ke urinḡḡ ari yé pikεi wa.

18 Lē nnya kapi isεε kpu apí ne nyóηnse api ménye kḡḡni nkómεine foí ke Uléécaā uú ne pisoι n sée nn kelenε koraaε.

19 Moisi ye pεε likumúnē kpe-i nípa isé íye kéenle pisoι nnéi keyu-i yare kai rítelé kémεe n wólaalē. Uu pεε limemáá ináa menyε ne ipoi menyε kpísi uú ne míni cóhḡne uu kḡ ménηme wéé ne kehíhíipi kē kapi ye n sée re isḡopi kpísi uú ne isé ritelé tē kecáá ne sisoipipi kecáá mepéi.

20 Uu pεε re: Ménye mmé mee yé nyíse re Uléécaā ye ne nkómεine nó séele re nḡké n titiki.

21 Uu kə limɛɔ kunyóɔnsecáŋí ne ilū iyē nnéi kapi ye ne kenyóɔnse-i pikei n wa kecáá ménye mepɛi.

22 Li isé kéméé we re ménye kapi ye ne likei meyā heere cáká-cáká. Ménye mensá akópe nnya n kəɔnu, áa ye kusárei wa.

Kirisi menyε ye akópe heere

23 Lē kai pise re piké lelee keyómecaa-pə likó kumíiri n nyíselē heere. Amá li kə pise re piké keyómecaa-pə likó ricuruu p̄ kə ne inyóɔnse yeé n̄sɔne n fe heere.

24 Lē nnya, ái kunyóɔnsecáŋí ke pisoι api n karií kéméé ke Kirisi uu lom̄pə. Ku keyómecaa-pə kukó kuyíraane-yíraane le. Amá keyómecaa ricuruu kéméé kuu lom̄pə re uké Uléécāa keyu-i t̄́ nnya nyere liké r̄́ l̄́.

25 Uu kei lom̄pə re uké umecire kp̄isi uké ne nnóɔ kulúí nyóɔnse yare ke Uléécāa usina uu ye n̄pá kun̄mē kúye ne ísee menyε n lom̄pə meɔ.

26 In p̄ee lē n we, hái ke Uléécāa uú ne ketē ne keyóme n wa, li yé p̄ee pise re Kirisi uké íwe li nnóɔ kulúí. Amá mese kóló kuu nfáani ketē nké-i léeme, uu umecire kp̄isi uú ne mecíreníŋe nyóɔnse uú ne akópe lese.

27 Mecíreníŋe ke usoi uu má re uké kpu, Uléécāa uu p̄ee limemáá ne u túhaane.

28 Limɛɔ ke Kirisi uu umecire kp̄isi uu mecíreníŋe he apí ne pisoι kulúí akópe kecáá u nyóɔnse. Amá u ha melírū p̄eerile, ái p̄ee akópe pilese nnya. U ha p̄eerile uké p̄epeε u m̄ é̄ ayu l̄.

10

¹ Asei kecáá, lisɔne lee kep̄ire n weme kumíiri ke

isè ii lése ii nyíse, ái liriuruu kii nyíselē. Lē nnya, m̀pá liké iye wa, íi yé fe iké m̀pá píyei inyóonse isè iyē kapi m̀pá kuḡmē kúye meséere n wai ne tíyese pēpēe lē Ulééca n yáasi piké n nyamí ne kētō-pō.

² In pēe lē, ái yé pēe nní n we pin inyóonse iyē piwai tíyee? Li yé pēe nní n wele pēpēe inyóonse iyē n wai pin mecíreníḡe pisonaa masí, akópe áa yé pēe pikemúnḡe-i pi pekési.

³ Amá inyóonse iyēe meníḡe pisoni akópe m̀pá kuḡmē kúye pi léisente.

⁴ Li we rē anáala menyē ne apoila menyē áme yé fe meké akópe heere.

⁵ Lē nnya ke Kirisi uu ketē kecáa ka uu Ulééca ma rē:

Áa inyóonse née lihēehēe la.

Amá ipiḡe kaa né m̄.

⁶ Ái isēe kapi n tóroise múkú-múkú née inyóonse kapi ye n wa

apí ne usoi akópe u sárei kaá yosí.

⁷ Kei kam pēé ma rē: Née nkó. Ne sónepōle, Ulééca, ké mepóla wa yarē lē kapi Isé ritelé kémee kenécáa n wóí mecō.

⁸ Kirisi ye nté male kelenē rē:

Áa inyóonse née lihēehēe la, áa kō ḡmurei póké inyóonse kapi ye n wa apí ne usoi akópe sárei yosí, in kō ne isé kecáa kapi lē wa.

⁹ Uu kō kpá rē: Ne sónepōle ké mepóla wa. Inyóonse kpure kuu lē kpu uu iféé kpísi uu iripōhō wai.

¹⁰ Ulééca mēla mē ke Yeesu Kirisi uu n wa uu umecíre kpísi uú ne mecíreníḡe nyóonse nnya kari akópe kéméé le.

¹¹ M̀pá Ulééca inyóonse uwai úye yèè m̀pá keweesi kέye ukékai kéméé n wele un upíkai wai,

un meséere inyóonse ise iyē wai, liinyóonse iyē íi ye kò pí kai fe iké akópe lese.

¹² Amá ke Kirisi pòo mese ñmanε inyóonse kapi ye n wa apí ne usoi akópe sárei n wa, uu pee limemáá Uléécaá kuluke-luke-mē káyukóótonε-i nṙá píyei n tū.

¹³ Kei kuu nkṙeni neni mē Uléécaá uké upilaaró ukenyale-i riwulase.

¹⁴ Inyóonse ise kuu mecíreníñe wa uú ne Uléécaá pikó pansese písoi pee nṙá píyei-pò akópe kémee n lélaalē.

¹⁵ Lē ke Nfáasone pòo kò tíyese ari céru. Li we re Nfáasone ye péé maa re:

¹⁶ Upíima ye maa re:

Ani yēe, nkóméine kamí ne pi n sée ye mmú:
Siyáa sē metómpò-maá, né inésé piakin kémee wa.
Am kò pimesòhò kémee i wolu aní meelúse.

¹⁷ Uu kò kṙá re:

Am yé kò pí kai piakópe ne pincaai kecáá léise.

¹⁸ Asei kecáá, in te pi kelò písoi akópe sárei, inyóonse kapi ye n wa apí ne usoi akópe sárei íi kò kei piwée kṙalē.

Tóké ne Uléécaá rikò

¹⁹ Lē nnya pimáreco, tò tálenle re Yeesu menyε ye ncée ró hele toké ye ne tirópòo kelò sone riyíkí-i lompo.

²⁰ Uipinε yeε kusánáá kapi kenýóonse-i rinkéne. Iyē kuú ne ritiki uú ne ncée fale mee ye nfáa n he ró yéu.

²¹ Lē nnya, tò Uléécaá usina mále yeε Uléécaá keyó iwééε n tū.

²² Lē nnya, toké kefa keεε ne Uléécaá rikò ari kò nfatene meýá m má nké iníñí m má. Simúnjé kópe

see sirófa kέmεε ní we siké n heerelẽ así lelu, tóké kó irópiηe ne míni sone n wolelẽ.

²³ Tóké lẽ karí ne n tálē anípe keté rimúlú, irópiηe íi kape riyóo. Li we re uyee rinóo n yekei ye aseí ute le.

²⁴ Ani tíye tóké n lénaane tóké ne níla ne mewai sone piwai kέmεé n ηmóópúsenelē nnya.

²⁵ Ari kape ye tó ne pē tóo ye n cápine riyá tóké iyaa n we yare kai picó kέmεε inyékii m pansε meco. Amá tóké ye meníηe ikari n kpariisene, kani nní meyíkíyiki n yé te keyáa tóo ye nyahaimεle nnya.

²⁶ Li we re kari nní nsímései picére ní masí nnya, tón kó ne n we tón ne meróla kέmεε akópe n wai, inyóonse íka íi péε we kari yé n wa piké ne akópe ró n sárei.

²⁷ Amá níterii ke usoi uu yé péε ne n tū un ne Uléécaa ketahai kuú ne pisoi n túhaanene ne nna mee pipakareciré ní torene kutoi mé.

²⁸ Usoi un Moisi isé rinlóó, pisoi pité née pitaani pin m maa re mesei ye me, pi ye u kpule, aí pise re piké íwe u té.

²⁹ Nó yē te uyee Uléécaa Kεpipi riíntakári uu fómpo ye ne akpanii nyē atóηé-tóηé sále re u nkómεine menyε mee u m pansεε Uléécaa ukó waise likpárákóó, uu kó Uléécaa Nfaasone mee ye Uléécaa nfanare usoi n nyíσε lámaankεε nnya.

³⁰ Li we re tó nyule uyee ní maa re: Né kaí ne sá re ké ye pisoi mewai pí ceí, née yéé pisoi ihéé pi pa. U kó maa re: Né Upíima, née ne nnépuri pikó túhaanene.

³¹ Ai kukaha we re usoi uké Uléécaa yee nfáa n te anipe-i lóipó.

32 Amá ani siyáa foí se-i ke metéi ame nó rinkpáii léise. Kai pikpáii nó ní masí, nò ppe likumúnjé kpe-i íwe píima kémee ne pináa meyā tñmósópule:

33 Api ye pinyine-i alé ne risoiwuí kémee isei nó n wapaase pin kò nó wéékuselē. Ani kò pinyine-i ppepē íwe iyē icò kémee ní we kecáá kpá ani pi léni.

34 Asei kecáá, nò ye ppe pikpaniikó íwe ténle, ani ye kò ne mpóonare ñmurei re pisoí piké nólinékó nó yosí, nòn nyu re nò memá píima mále mee lē n fe men kò ní pá píyei we.

35 Lē nnya, áni kape lē kaní ne n tálē fóm. Ihéé píima inyine ye likeméé wele.

36 Asei kecáá, li nó pisele re nòké ñmósópú m má, nòn Uléécaa mela piwai m masí, nòké péé ne lē kani m mé n yé.

37 Nléécaasimé atelé ye maa re:
Asei kecáá, li tise nkáripí, nkáripí fíi ñmaa,
uyee n sónti uké ne n tuine. Uu yé náñaiṗò.

38 Unékó yee inénípepe-i aseí n tíkilē
yé unfatene nnya nfáa wa.

Amá un kepire-mē tintòpi, ám yé ppe uipuri n la.

39 Amá in tóò, áí tóò ppepē ye rintópi apí ne pòlu. Amá tóò ne ppepē ye ne kefa n tene ai piriyu lólu le.

11

Pirókpure Isirayeli pikó nfatene

1 Nfatene ye piñmurei le re lē ke usoi uu n tálē ye piwai masile, te lē ke usoi úu n nyáni ye kò wele.

2 Pikpure nfatene nnya kapí ppe ipakare yē.

3 Nfatene mee tíyese kari nyu re rinóò ke Uléécaa uú ne ní pá yo wa. Ai ppe wai re lē kari nní n nyáni áí lelee kúyene ní we kémee léeri.

4 Nfatene mee tíyese ke Apeeli uu Uléécaá inyóonse wa ii Kayee ikó nsone tósu. Mmẽ nnya kapi u see re aseí ute. Uléécaá ricuruu yee uinyóonse iyẽ pakare re i nyamlẽ. Inyóonse iyẽ nnya, nípa kuu nní n kpu, ukecáá nsímé ye ne wele ton n kómeyi.

5 Nfatene mee tíyese ke Uléécaá uu Enoki kpiipó úu pree nkpo yẽ. Ke Uléécaá uu u n kpiipó nnya kúu nkpo yẽ. Uléécaá uké kelene u n kpiipó, Nléécaasimé ye pree maá re uisoi ye ne Uléécaá sále.

6 Nfatene nnsá n we, úka isoi íi yé fe iké ne Uléécaá n sá. Li we re nkó yee Uléécaá n yáási uké ne kefa tene re Uléécaá ye wele. U ye peree u n wéési ihéé pale.

7 Nfatene mee tíyese ke Nowee uu lã ke Uléécaá uu u n símisi re li yé wa ñmurei úu kó pree kahanẽ li n yẽ. Kuu Uléécaá riwure m má nnya, uu kutákai karií uú ne ukeyó pikó ayu lolu. Nfatene mmẽ nnya kuú ne ketẽ nnéi písoi akópe pa, uu pree kó mmẽ nnya pansẽ aseí ute.

8 Nfatene mee tíyese ke Apiraham uu Uléécaá iséi ñmurei uu ketẽ kẽ kapi n yekeilẽ te uké masí n te kémee sí. U pree tósule úu kó nyu yei kuu sí.

9 Nfatene mee tíyese kuú ka yare usáne uu ketẽ kẽ kapi n yekeilẽ te uké masí n te kémee tone un acánjí kémee sói. Isaaki ne Yakupu kapi umeco ketẽ kẽ n yekeilẽ ye kó pree kei sóile.

10 Apiraham ye pree kuyu kpee akúí pape-pape kecáá ní mómáalẽ ménle. Uléécaá ricuruu yee kuyu kpẽ umúnjé, uyee kó kuumome.

11 Nfatene mee kó tíyese ke Sara ricuruu uu kewá mari, añmẽ nyé-i kuu yé pree m mári an kó pitómpó

masí. U pɛɛ nyule rɛ uyɛɛ rinóó n yekei yɛ aseɪ ute lɛ.

12 Lɛ nnya ke sipírẽ asi usoi usɛ yɛɛ kekɔɔ nɛ nnyáã piwai mí masí kɛmɛɛ léemɛ, sin kulúí we yare keléécáa awarepi nɛ mínimáa ritimɛ nnyɛnɛ mɛɛ ín kúkéẽ ní we.

13 Pinnéí yɛ pɛɛ nɔatɛnɛ múílɛnɛ apí weri apí nɛ kpíni apí lɛ kapi pi n yekeilɛ yósí, amá kɛtaá-pɔ kapi meníɔɔ li kpasi, ai pi larisi apí háa rɛ pi písáɛnɛ nɛ picéetɔɔɛ lɛ pɛɛ ketɛ kɛcáá ní cɛmélɛ.

14 Pɛɛɛ nní lɛ n símisi yɛ mɛyíkíyiki nyísɛlɛnɛ rɛ ketɛ kapi wéési.

15 In pɛɛ kei kapi n léeri ke pikumíiri akú wɛpɔ, pi yé ncée yɛ apí kei pɛlɛ.

16 Asei kɛcáá, ketɛ kɛɛ nké ní fe kapí nɛ náápɔ. Lɛlɛɛ keyómɛcáa-pɔ kekó. Lɛ nnya ke isɛi fi Uléécáa we rɛ piké u sée rɛ Piuleecáa, kuu nní kuyu n yekeilɛ uké pi pa nnya.

17 Nɔatɛnɛ mɛɛ tíyɛɛ ke Apiraham uu Isaaki kpísi rɛ uké nɛ nyóɔnsɛ pɛé uyɛ-i kai u m peikɛɛ. Ukepipi cireníɛ kuu pɛɛ lɛ palɛ piké nɛ nyóɔnsɛ, Uléécáa un kɔ pɛé nɛ anóó u yekei

18 uu u maa rɛ: Isaaki kɛmɛé kaa siyáɛ yɛnɛnɛ apí yɛ ripónyíri si séi.

19 U pɛɛ tálɛ tɛ Uléécáa yɛ rínanɛ mále hái un yé fe uu usoi pikɔkɔ kɛmɛɛ yukusɛ. Lɛ nnya ke Uléécáa uu ukepipi u pɛɛ ai wai yare nkɔ kɛmɛɛ kuu ke yukusɛ.

20 Nɔatɛnɛ mɛɛ tíyɛɛ ke Isaaki uu Yakupu nɛ Esau rinóó sɔnɛ ritikisɛ un tálɛ tɛ li kóso-pɔ lɛ wainɛ.

21 Nɔatɛnɛ mɛɛ tíyɛɛ ke itunɛ ii tu rɛ Yakupu uké kpu, uu Yosɛfi pinmánɛ keté mɔpá úyɛ rinóó sɔnɛ

tíkise, uu ukusele kecáá nyíki uu né Uléécáa ríyu waise.

²² Nfatene mee tíyese ke Yosefi uu pree kekpo nyahai, uu símisi re Isirayeli pikó yé kam api Esipiti keteni-i lelu, uu kó símisi lé kapi yé masí uakòhò n wa.

²³ Nfatene mee tíyese ke Moisi usaa né uuni api u mari api u pésu iware itaani. Kapi n yé te kewá ye pinyáni nyam nnya, ápi isé ke uyópi uu ní pa iwame wa.

²⁴ Nfatene mee tíyese ke Moisi uu papisi, uu yúlu re ápi kape ye u sée re Esipiti Uyópi ukpére kepipi.

²⁵ Uu wée re piké u né Uléécáa pikó kesé íwe n wai né kuu yé itunje kerí inyine-i akópe kémee rínare n kóméi.

²⁶ U pree yé te aseí kecáá, un Kirisi meco alé kéméé n we, lí memá píima le ai tósu Esipiti keté kecáá lisone nnéi. Liriyíki re ihéé yee u m mémpo kuú pree nyánpò.

²⁷ Nfatene mee tíyese kuu Esipiti keteni-i yisi úu kó uyópi kuwò wuri. Liriyíki re u pree tásile yare u pree uyee úu kúyene ní we meyíkiyiki nyánile.

²⁸ Nfatene mee tíyese kuu nkpo meló anyá lí, uu anónò ménye póriinkée re uyee n kóni úu kape ka uké Isirayeli pikó sipipi foí rica.

²⁹ Nfatene mee tíyese ke Isirayeli pikó api Míni-Wéé-Nkoi ritéj yare keté kóima. Amá ai Esipiti pikó pree pitéj ní peenu pó muuni.

³⁰ Nfatene mee tíyese ke Isirayeli pikó api Yeriko imele siyáa siseei pikóónú masí, ii lólesi.

³¹ Nfatene mee tíyese ke unósi wásánkaí Rahapi uu rísone pepere pimúnja n hápo yósi. Lé nnya kápi u né pepere ápi Uléécáa m pakarelé ripéne piké kó.

32 N-ye kam yé kə pisímé rikpá? Nən te ké Seteyəə nə Paraaki nə Samsəə nə Yefutee nə Tafiti nə Samuyəeli nə antepuyə nkó símisi ké tánənə, itunə yé né ripári.

33 Nfatənə ye tíyəsələ picə api atəpi wai api siyóəpitē feriyentə api kə lələ əsei n tíkilē wai, api Uléécəa rinəə kuu n yekei yenu, api kə ákinaá inəə mōnise,

34 api nna kutoi kopu, api ημέherεε άpi pi yē piké nə atéhe pi parii, api kufónη fine api limemáá atəpi kémεε rikəhə yenu api kə atəpilee sanε feriyε api lákase.

35 Pinósi pinyinε pikó pεε n kpí, api pikpəkpə kémεε yisi api nfáa kpá.

Api pisoι picə p̄́ íwε piima lukεise, api yúlu rε άpi ikeméé lelu. Pikpəkpə kémεε meyiεε kapi lē la piké ha meyíkíyiki yisi nnya.

36 Api picə p̄́ kə nnyei nam, api iséi pi súúκεε, hái ricuruu api pi pahaankεε api kukpaniilee pi tani.

37 Api apare pi tapisi api kóni, api pi peikeε, api pi sekerentε api kériinε, api atéhe nə pi kóni. Pi pεε tóórinkεεle pin asánkone nə apoikone tántilē, άpi líka má, pisoι pin pi wéékuselē pin íwε pi wai.

38 Ketē áke nə sá rε pē piké kekeméé n we. Pi pεε acesi kóima-i nə ayópe kecáá nə aparepoo-i nə atenhore-i tóórinkεεle.

39 Pinnéi mmē nfatənə ye tíyəsələ api pikecáá nsímé sənε símisi, amá άpi lē ke Uléécəa uú pεε n yekei yē.

40 Ai líka nnya, Uléécəa ye pεε lisənε lεε lē n fe nə ró lalε, úu pεé la pē ηmanε piké li yē, tó ári kapε kémεε n we.

12

Uléécaa ye urósáa le

¹ Ke píseérakóó kulúí pííma nkú api nní ró n kálaalē, tóké ncónē ne akópe nyee ye ró n kálisi kekéripí fóm̄p̄o, ari pee itóó kai m píse re tóké wa kémee ne kényu pihápe n náasi,

² t̄on Yeesu inípee tapaalē. Uyee nfatene ute yee ye n tíyese nn pelu ns̄one ne k̄et̄o-p̄o. Kuu yé pee mp̄onare kapí ne u ní la ní ȳosí, uu meníne ηmurei re u yé kunap̄éék̄óo kekáá nk̄p̄o w̄ee, úu k̄o liisei ne kutu ric̄o, uú ha nk̄p̄eni Uléécaa riȳōpit̄ū kuluke-luke-m̄ē k̄eyuk̄ó̄tone-i n t̄ū.

³ Ani uyē ke pikópek̄óo api ntóosi pííma n wa úu k̄o p̄é ne l̄ē sá kekáá musí. L̄ē k̄ém̄é, áni yé pee tíye n̄ín̄ep̄ine iké riȳō.

⁴ Ani kahane akópe n náasi liké ne ménye keleeme tu.

⁵ N̄o l̄ē ke Uléécaa uú ne Unsímé nó n ηm̄ó̄p̄uselē yare usipipi pal̄ilee? U maa re:

Ken̄ep̄ipi, kutu ke Up̄ííma uu p̄o m pásalē

ái kap̄e p̄o n we yare ak̄p̄eri.

Un ye k̄o ne p̄o n cési,

kap̄e ye ip̄op̄ine riw̄ér̄éese.

⁶ Li we re nk̄o ke Up̄ííma uu ní la kuu ye kutu ripasa.

Kep̄ipi k̄ē kuu ní la kuu ye ns̄éí wa.

⁷ Ani ye íwe ke Uléécaa uu ye n kp̄isi uú ne nó n céesi k̄ém̄ee rikáhá-káhá. Kani Usipipi nnya kuu l̄ē nó wai. Liriyíkí re kep̄ipi k̄éye ke usáa úu ye céesi?

⁸ Amá unsá ye usipipi nn̄éí ic̄élaa ic̄o n̄ó n céesi, ani ceri re áni usipipi yík̄tyiki.

⁹ Το πρεε pisoι máλε πρεε pirósáa, api ye ró céési ari pi pakare. Iye nnya kári yé πρεε urósáa yeε keyόμεσαα-πῶ ή we pakare také ne nfáa n yé?

¹⁰ Pirósáa yèè πρεε ró céesile lē kapi ή la, aí ne rinā keri rinyine-i pá. Amá liké ne meyíkíyiki ró n sonesi nnya ke Ulééσαα uu ye ró céési re také ne umεσῶ n kpáiiilē nnya.

¹¹ Asei kecáá, icéλαα ye mpóσσααi le mefoí, aí mpóσσnare kelenε. Amá kepire ke πεπεε icéλαα iyē n yosí api ye ikulaa li. Pi ye aseí m máλε pin nkíηniηε kémeé we.

Picéλαα ne linyine kecáá piyakayakase

¹² Lē nnya, ani nóanénipe nyεε rimméηεle ne nóanénui nyεε n tóηnente papukuse.

¹³ Ani ye ncée cire-cire nóanéna lō. In lē n wa, uyεε n kósoi úu yé n kpéηεinkεε, amá u yé peí.

¹⁴ Ani n wéési re liké nó ne nῆpá úye kecῶpe n niηú, ani kῶ isoi yeε ne Ulééσαα n sá n le. Isoi iyē insá n we, úka úu yé Upiima yē.

¹⁵ Ani wa úka úu kape íπεελέε ke Ulééσαα uu u n nyíσε likó paa. Úka úu kape n we yare nníηí lonkó μεε n fepe nn tíyεσε aí n cónηē liké ne pisoι kulúí ritéη.

¹⁶ Ani wa úka úu kape iwásánkaí n wai, úka úu kape ye kῶ Esau μεσῶ Ulééσαα likó háíkuse. U πρεε iluke ise kóló nnya uipipi foí keluke ημεriyεle.

¹⁷ Nῶ yē te u πρεε kepire kale un la re piké rinóσ sone u ritikise, ápi ne kutu u ricsῶ. Mpá kuu n wéési un ne téni, úu fe uké wa usáa uké lē kuu pimáa mí masí conse.

¹⁸ Kani Ulééσαα kekúrí rinnyósῶpῶ, aí riyópe ke usoi uu yé n fe uú ca kaní ne rikῶ. Nna píima ήn πρέε

we, kuḡmaha áku peé we, kesine áke peé we, meyo áme peé we.

¹⁹ Ai rináatón itu née inóosimé nné kani kō. Isirayeli pikó pree nné mmē n kō ye peé yele re ápi la piké ríka ncō pikóme rikpá.

²⁰ Liriyíkí re rinóo tē kapi pi n he ye ne m̄pape pi t̄sile. Pi ricō pimáa rikpá re: M̄pá isee, in tiyópe tē tinca, pi yé apape i tapisi api kópu.

²¹ M̄ewai memee kei n wa ye pree iwame wele hái, Moisi uú ne maa re: Iwame ye né sólelenle nen terii.

²² Amá Siyōo riyape ne Uléecaa, nfáa ute kuyu kaní ne rikō. Keyómecaa-pō Yerusalem kéméé ke pilécaatumē kulúí kulúí api rí we.

²³ Uléecaa sipipi foí anyá icápine kaní ne rikō. Pianyiri nyee keyómecaa-pō wōlaalē. Uléecaa yee ye ne m̄pá úye n túhaane p̄soi nnéi pree aseí m má pin nyaní ne kētō-pō kaní ne rikō.

²⁴ Yeesu yee nkóm̄eine fale ne rí ka ne umenyē mee n kōnu kaní ne rikō. M̄enyē mee pik̄ei mále ai Ap̄eli mekó t̄osu.

²⁵ Lē nnya, ani nómenécíre tí! Ani kape ye n yulu re áni yé uyee ne nó n símisi kutu ricō. P̄epe p̄ee n yúlu re ápi yé uyee ne ketē kecáá pi n símisi re piké pinsē ceri kutu ricō ápi p̄ee ḡm̄éherēe, pi p̄ee kutu pi ripasale. Li nyísele re t̄on uyee hái keyómecaa-pō rō n símaari re t̄oké nsé ceri kutu p̄icō n yulu, ári yé fe t̄oké ḡm̄éherēe.

²⁶ Uléecaa metē ye p̄ee ketē yeḡaasele. U kō nk̄p̄eni rinóo ntí rō yekeile uu re: Ai kō ketē ḡmane, amá ne keyómecaa p̄ó kō yeḡaasene.

²⁷ Anóo nnyé kuu nní m̄ ma ye nyíse re lē ke Uléecaa uu n wa lin yeḡesi ye tenene liké p̄ee lelee ái

kúyenaa ní we riyá liké n we.

²⁸ Lẽ nnya, kai nní re keyóòpitē kē karí ha m mánε áke kúyenaa we, tóké Uléécaá yáási yare kuu ní la, ari kò upikei n wai tòn ne u tálẽ tòn kò u pakarelẽ.

²⁹ Liriyíkí re Uróléécaá ye kò nna le mee ye n tóre múkú-múkú.

13

Lẽ ke usoi uu ye ne Uléécaá rinsá

¹ Ani pimárecò nla ne n ημόópυλẽ.

² Ani kapε ye písányóó kecáá palei, li we re pinyine ye pikemεε piléécaatumε písiyó-i yósilε ápi nyu.

³ Ani pikpaniikó kecáá n léiselẽ yare kesé kani akpanii kémεε we. Ani kò pẽ kapi íwe n wai kecáá n léiselẽ te nó ne kò pimεcò ipiηε mále nnya.

⁴ Mpá úye uké písóonne ríyu n waise, mékperinkpεwai áme kapε kulee mεpéne kémεε n we. Uléécaá ye ne píkpεrinkpεkóó ne piwásánkaí túhaanenε.

⁵ Nwóónaapí rín kapε nóinésoi kéméé n we. Lẽ kani nní m má liké nó n tulu, li we re Uléécaá ricuruu ye maa re: Am pó fómnine, ám kò kepire pó tònε.

⁶ Lẽ nnya kari yé fe arí ne ikari maa re: Upíima yeε unécome, iwame íi né wainε. Yo ke kesoi pipi ake yé né wa?

⁷ Ani ye nópinéwéése pεε nléécaasimé nó rin-yóó kecáá léise. Ani lẽ ke piisoι íi ne kétò n tene m paílẽ ani pimεcò nfatene m má.

⁸ Yeesu Kirisi ye sé-me ne neni-me ne nípá píyeyi-pò use uyẽ le.

⁹ Ani kapε tíye simúnĕ sanε mpehĕ mpehĕ siké ncée nó paise. Uléécāa nfanarε mee yĕ nónínsōi kemεε-pō tíyεse ani papisi, ái iluke kémεε ikóhó yεε yĕ tíyεse ani papisi.

¹⁰ Tō kenyóonsetunipi mále, pepεε kunyóonseεcánĭ kémεε inyóonse n wai ápi ncée má piké yε kei piiluke li.

¹¹ Li we rε pi yε isεε iyĕ kapí ne n nyóonse kekále iyaa-pō toroisεε. Imenyε ke Uléécāa usina uu yε ne kenyóonse riyíkí-i akópe pihεεε kecāá inyóonse wa.

¹² Lĕ nnya ke Yeesu pōō kō kuyu iyaa-pō íwε li uú ne umenyε cire písoi akópe hεεε.

¹³ Lĕ nnya, tóké kekále-i léεpō tóké ha u lεεpō, tōn uisei topori.

¹⁴ Liriyíkí rε ári nté kuyu má kpeε yĕ meséεe ní we, amá kpekpeε masí kεpire n wεmε kari wéési.

¹⁵ Tóké ne Yeesu ritiki arí ne meséεe ipakare siyomε ne Uléécāa inyóonse n wai, liasei rε lεεε ntónóō-i n léenti lin urinyiri taáselĕ kari yĕ ne inyóonse u wa.

¹⁶ Amá áni kapε mεwai sōne ne nfanarε ihεε palei, li we rε inyóonse iyĕ mpuri yεε yε ne Uléécāa risá.

¹⁷ Ani nópinéwéése m pakarelĕ, ani nómenécíre cepise ani pimεtene n we. Li we rε pepεε nónnéfatenε kecāá pailĕ piké kō símisi lĕ kapi pípikεi pĕ n wa. Ani tíyεse piké mpóonarε ne n keisi, ái kapε ne inĕmōpi. In inĕmōpi kapí ne wai, ái yĕ pεε nń tilaa.

¹⁸ Ani keróccāá keyómε yáási. Tō yĕ tε tō kefa kpáailenle tōn kō la rε tóké nípá yei isoī sōne n le.

¹⁹ Ne nó welu rε ani lĕ wa ké ncée yĕ ké mεkεε nókenémεε pepō.

Nsíme tōrōō ne iyáhaa

20 Uléécáa yee nkíniniye te. Uyee Urópíima Yeesu, usánsé wéése yee umenyee n kəonu uú ne nkómeyne teneçiré weri pikpəkpə kέmee yukuse.

21 Uké tíyee nəkέ lé nnéi lee umela kέmee ní nyamí wa. Uké ne Yeesu Kirisi ritiki uú ne kerómee lélee ne u n sá wai. Yeesu Kirisi yee nípá píyeyi-pə meýóopi te. Amí.

22 Pimárecə, ne nó welu re ani nsímé kamí ne nní nó n ηmóópúselé yəsí ne suúlu. Nsímé kekéripi ye ke kam nó wóipə.

23 Ani n nyu re pi urómárecə Timotee akpanii kέmee lésele. Un mekee n tuime, né ne u ripénerə amí ne nó lóólú.

24 Ani nópinéwéése nnéi ne Uléécáa pikó nnéi yáási. Italii pikó ye nó yáási.

25 Uléécáa uké nónnénéi ípeelé nyíse!

Nkomine Fal Ritɛlé Sola New Testament

copyright © 2010 UEEB/SIM au Benin

Language: Sola (Miyobe)

Translation by: SIM International

Sola, Nkomine Fal Ritɛlé

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 2010.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

1bac8ff9-a7c9-52ef-bb5e-7155dd6ba1a1